

Atrakindamas dviratį pastogėje prie Sunkių nusikaltimų skyriaus Bristolyje, Krosas išgirdo už savęs kažkokius garsus. Jis atsigrėžė, tikėjosi pamatyti benamį katiną ar šunį, bet vietoj jų išvydo moterį, pritūpusią dviračių stovų kampe ir valgančią sumuštinį. Buvo ją pastebėjęs ir anksčiau. Pastarąsias tris dienas ji sėdėdavo skyriaus priimamajame. Kartą matė besišnekučiuojančią su priimamojo seržantu. Atrodė rami, kalbėjo maloniai, tarsi viskas, dėl ko ji kreipėsi, jau būtų sprendžiama. Buvo gerai apsirengusi, kaip pasiturinti vidurinės klasės moteris. Nekėlė triukšmo ir neliejo apmaudo.

Tris dienas vaikščiojęs pro šią moterį, Krosas pasiryžo ją pakalbinti ir išsiaiškinti, kas nutiko. Bet šiandien išeidamas moters priimamajame nepastebėjo, todėl padarė išvadą, kad reikalas išspręstas. O dabar, išvydęs ją dviračių pastogėje, suprato, kad išvadą padarė klaidingą. Moteris išėjo iš pastato, bet ne iš skyriaus apskritai. Matant jos atkaklų ryžtą nesitraukti, ankstesnis Kroso smalsumas tik dar labiau sustiprėjo. Ji atrodė netvarkingai, susitaršę plaukai ir susiglamžę drabužiai buvo permerkti visą popietę pliaupiančio lietaus. „Šlapio lietaus“ — taip sykį apibūdino Kroso bendradarbė detektyvė seržantė Džosė Otė. Kai jis paklausė, ar lietus ne visada būna šlapias, ji paaiškino turinti omenyje lietu, krintantį stambiais lašais. Tokiais stambiais, kad jų beveik neįmanoma išvengti, tarsi iš prakiurusio danguje milžiniško čiaupo.

Moteris atrodė netvarkingai dar ir dėl to, kad ant galvos buvo užsirišusi plastikinį priešpiečių maišelį ir iš jo pasidariusi lietu nepralaidžią skarelę. Šias keletą dienų ji kasdien atsinešdavo

priešpiečius. Taigi, savo vizitus buvo susiplanavusi ir gerai jiems pasirengusi; akivaizdžiai nujautė, jog teks ilgai laukti, — jis prisiminė taip pagalvojęs anksčiau. Taip pat buvo atkreipęs dėmesį, kad sumuštinius darėsi iš ilgo batono, o iš riekelėmis pjaustytos baltos duonos. Jam tai atrodė kaip dar vienas vidurinės klasės požymis, nors neabejojo, kad už tokį pastebėjimą Otė jį pavadintų snobu. Iš pažiūros moteriai buvo gerokai per šešiasdešimt.

Pamatęs ją, Krosas paliko dviratį ramybėje. Ji nieko nesakė, o jis irgi. Niekad nemokėjo užmegzti pokalbio, nebent pradėdamas apklausą, nes šiuo atveju užvesti kalbą, jo manymu, buvo esminis reikalavimas. Vis dėlto sumojo, kad jeigu jau norėjo su ja pasikalbėti anksčiau, kol sėdėjo priimamajame, tai dabar veikiausiai nederėtų laukti, kol moteris prabils pirma.

— Ką čia veikiate? — paklausė.

— Slepiauosi nuo lietaus, — tyliai atsakė ji.

— Ar nebūtų efektyviau to pasiekti paprasčiausiai pasiliekant priimamajame? — vėl paklausė jis ir pamanė, kad klausimas visiškai pagrįstas.

— Manęs paprašė išeiti.

— Kodėl?

— Nes jiems atrodo, kad trukdau, ir nenori turėti su manimi jokių reikalų.

— Na, taip yra, čia ne policijos nuovada. Nuovadoje privaloma kalbėtis su visais. Galiu jums pasakyti, kur artimiausia, — tarė jis.

— Jau buvau ten. Apėjau visas aplinkines nuovadas, ir jie pasiuntė mane čia. O dabar ir iš čia liepė išeiti.

— Kodėl?

— Kas „kodėl“?

— Kodėl apėjot visas aplinkines nuovadas?

— O jūs kas toks esate? — paklausė ji.

Visiškai teisėtas klausimas, pamanė Krosas.

— Detektyvas seržantas Džordžas Krosas iš Sunkių nusi-kaltimų skyriaus, — prisistatė jis.

— Ak, puiku. Kaip tik su jumis ir norėčiau pasikalbėti. Aš esu Sandra Vilson, ir mano duktė buvo nužudyta, — dalykišku tonu pasakė ji.

Krosui pasidarė labai smalsu, kodėl tuo nesusidomėjo nė vienas priimamojo seržantas, ir iškart ją pasikvietė į savo kabinetą. Gali būti, moteris turi psichikos problemų, pamanė jis; bet jei ir turi, labai gerai iki šiol jas slėpė.

Kai jiedu įžengė į skyriaus priimamąjį, Alisa Makenzė, poli-cijos darbuotoja, kaip tik ėjo iš darbo — jos diena skyriuje baigėsi.

— Gero vakaro, detektyve seržante Krosai, — mandagiai ištarė ji.

— Rankšluostį, — atsiliepė jis.

Makenzė sustojo, atsisuko ir paklausė jo nueinančio:

— Ką?

— Rankšluostį, — pakartojo Krosas.

Ji atkreipė dėmesį į moterį, lipančią laiptais su Krosu, ir pamatė, kad ši kiaurai permirkusi. Alisa atsiduso ir sugrįžo į pastatą ieškoti rankšluosčio. Jau buvo įpratusi prie jo dažnai įsakmių nurodymų ir neįsižeisdavo — dažniausiai. Bet nesusiturėjo ir šyptelėjo, išgirdusi bergždžiai jį šaukiantį priimamojo seržantą. Tikriausiai jis svarstė, ką Krosas sumanė, atsivesdamas atgal moterį, tris pastarąsias dienas sėdėjusią priimamajame ir paties budėtojo per priešpiečius išlydėtą iš pastato. Toks jau tas Krosas. Daugumai skyriaus bendradarbių jis buvo kaip itin specifiško skonio tyrė „Marmite“ — jį arba mėgo, arba negalėjo pakęsti. Nebuvo jokio viduriuko. Krosas dažnai atrodydavo šiurkštus, sunkaus charakterio ar tiesiog bukaprotis. Tačiau jis nesieligdavo taip tyčia. Džordžas Krosas turėjo autizmo spektro sutrikimą, todėl kartais

su juo dirbti būdavo gan sunku, bet, viską kartu sudėjus, tai taip pat buvo ir dovana. Būtent dėl šio sutrikimo pelnė nepaprasto detektyvo reputaciją.

Krosas neskubėdamas peržiūrino ploną aplanką su dokumentais, kurį jam padavė Sandra Vilson. Makenzė pasisiūlė irgi dalyvauti susitikime, pamaniusi, kad Sandra dėl to jausis „patogiau“. Krosas nelabai šią užmačią suprato, bet buvo pernelyg pavargęs į ją gilintis. Makenzė savo ruožtu mintyse pasveikino save, kad pastaruoju metu elgėsi su Krosu ryžtingiau ir įrodė jam savo vertę. Alisa prisijungė prie policijos pajėgų prieš metus ir, nepaisant pradinių dvejonų, darbas kiekvieną dieną jai patiko vis labiau. Jau pradėjo suprasti, kaip gali pasitarnauti Krosui; o padėti kitiems jaustis prie jo laisviau buvo viena iš jos užduočių — žinoma, nebent detektyvas Krosas pats norėdavo, kad jo pašnekovas jaustųsi nepatogiai. Kol Krosas gilinosi į bylą, ji šnekučiavosi su Sandra. Galop detektyvas pakėlė akis ir nutraukė jų pokalbį, tarsi šio nė nebūtų buvę.

— Koroneris nustatė, kad jūsų duktė mirė šių metų birželio septynioliką nuo atsitiktinio perdozavimo. Buvo atliktas skrodimas, o toksikologinė ataskaita visiškai patvirtina jo išvadas. Jūsų dukters Felisitės...

— Flikės, — įsiterpė Sandra. — Mes vadinome ją Flike.

— Jūsų dukters Flikės piktnaudžiavimo narkotikais istorija buvo ilga ir sudėtinga. Keletą kartų nesėkmingai gydėsi reabilitacijos klinikoje. Pateikta išsami jos psichoterapeuto ataskaita...

— Daktaro Satono, — paslaugiai pridūrė Sandra.

— ... kurioje rašoma, kad praeityje buvo kilusi savižudybės rizika. Visa tai nurodo į tragišką mirtį, ponia Vilson, sukeltą jos pačios, — nesvarbu, ar sąmoningai, ar ne. Kiekvienas, perskaitęs šią ataskaitą, padarytų tą pačią neišvengiamą išvadą. Numanau, kad lygiai tokios reakcijos sulaukėte ir kitose policijos nuovadose.

— Ji nenusižudė — nei sąmoningai, nei netyčia, — pareiškė Sandra.

— Kartais sunku susitaikyti su tokiais dalykais, ypač motinai, — tarė Makenzė.

— Sakau jums — ji nenusižudė. Ji buvo nužudyta, — pakartojo Sandra.

Matydamas šios moters įsitikinimą savo teisumu, Krosas susimąstė. Be abejo, ji buvo ryžtingai nusiteikusi, nes pastarąsias tris dienas sėdėjo priimamajame ir lygiai taip pat ryžtingai atsisakė sutikti su koronerio sprendimu bei vėlesniu policijos požiūriu kaip neginčytinu.

— Kodėl kas nors būtų norėjęs nužudyti jūsų dukrą? — paklausė jis.

— Nenumanau.

Krosas grįžo prie ataskaitos, lėtai pervertė puslapius.

— Niekas nepaimta; nėra įsilaužimo žymių. Jokių įrodymų, kad tuo metu arba prieš pat mirtį su jūsų dukra būtų buvęs dar kas nors. Kodėl jūs tokia įsitikinusi jos nužudymu, nors tam prieštarauja visi faktai?

— Aš gerai pažinojau savo dukrą, — išgirdo atsakymą.

Krosas tylėjo. Jis buvo tūkstantį kartų girdėjęs tokius intuityvius, emocijomis pagrįstus teiginius iš šeimos, giminaičių, draugų, negalinčių susitaikyti su pagrįstais tvirtinimais, kad jų sūnus žmogžudys, prievartautojas, vagis arba, kaip šiuo atveju, miręs. Atsisakymas patikėti akivaizdžiais ir visiškai aiškiais dalykais buvo suprantamas, bet vis dėlto ne mažiau erzinantis. Sandra ir buvo toks atvejis. Jis ėmė gailėtis, kad ją čia atsivedė. Faktai buvo neginčijami. Savizudybė arba nelaimingas atsitikimas.

— Daugelis žmonių yra įsitikinę, kad gerai pažįsta savo artimuosius, tačiau kartais sužino, jog jie daugybę metų kai ką nuo jų slėpė. Ar žinote, kas būtų norėjęs pakenkti jūsų dukrai? — pasiteiravo jis.

— Aš viską žinojau apie savo dukrą. Viską. Ir sakau jums — ji buvo nužudyta, — nepaisydama jo klausimo tvirtai pakartojo moteris.

Krosui niekada nedarė įspūdžio kitų žmonių instinktyvūs įsitikinimai. Jis dirbo su įrodymais. Su faktais. Šiuo atveju nebuvo nieko, kas priverstų jį patikėti, jog ši sielvarto palaužta moteris teisi dėl savo dukters. Jis dar kartą grįžo prie koronerio ataskaitos, dar sykį norėjo patikrinti, ar nieko nepražiūrėjo. Vėl ją perskaitė. Dusyk. Praėjo dvidešimt minučių, per jas jis nėkart nepakėlė galvos.

Makenzė vėl stengėsi užpildyti tylą nereikšmingu pokalbiu su Sandra. Ji džiaugėsi pasilikusi: nors Krosas nevertino jos dalyvavimo, ji neabejojo suteikusi Sandrai bent šiokios tokios paguodos, ilgainiui galinčios išeiti į naudą. Dirbdama Sunkių nusikaltimų skyriuje Alisa suprato, kad kartais galima pasitarnauti žmonėms kaip tarpininkei, į kurią jie gali kreiptis apklausos metu. Laikė save tam tikru informacijos perdavimo kanalu tarp jų ir Kroso.

Krosas pakėlė akis, stumtelėjo bylą per stalą Sandrai ir atsistojo — šitaip parodė, jog susitikimas baigtas.

— Ponia Vilson, tikrai negaliu nieko daugiau pridurti prie informacijos, kuri jums jau buvo suteikta. Man atrodo visiškai aišku, kad jūsų duktė mirė nuo perdozavimo, atsitiktinai arba ne. Nėra jokių ženklų, kad galėjo būti kitaip.

Jis žiūrėjo į ją nutaisęs neutralią veido išraišką, vildamasis tokiu būdu jai įteigti savąją tiesą. Tada prisiminė, ką Otė buvo jam liepusi sakyti tokiomis aplinkybėmis, ir pridūrė:

— Užjaučiu dėl jūsų netekties.

Moteris pakilo, aiškiai labai nusivylusi, bet oriai nusišypsojo ir įsidėjo aplanką rankinėn. Tada ištarė:

— Ačiū, kad skyrėte man laiko, detektyve seržante.

— Palydėsiu jus, — pasisiūlė Makenzė. — Kur dabar ke-
liausite? Gal pavėžėti?

— Ne, jūs labai maloni. Važiuosiu autobusu. Turiu pasiimti
anūkę iš kaimynės, kuri sutiko ją prižiūrėti.

— Kiek jai metų? — paklausė Makenzė.

— Vos dveji; ji Flikės dukra, — atsakė Sandra, Makenzei
uždarant paskui jas duris.

Krosas kiek pagalvojo, tada skubiai priėjo prie durų ir vėl jas
atidarė.

— Jūsų duktė turėjo mažą mergytę? — perklausė jis.

Makenzė ir Sandra sustojo, abi atsigręžė.

— Taip — Deizę, — patvirtino Sandra.

Krosas kurį laiką tylėjo, galvojo, įsmeigęs akis į kilimą.

— Kur buvo ši mergaitė, kai jūsų duktė perdozavo? — pa-
klausė.

— Bute kartu su ja. Savo miegamajame, — atsakė Sandra.

— Mergaitė buvo bute? — dar sykį pasitikslino Krosas.

— Taip. Flikė tikriausiai jau buvo paguldžiusi ją miegoti. Ji
labai paisė kasdienės dienvarkės. Deizė kiekvieną vakarą eidavo
miegoti septintą valandą, nesvarbu, ar su ašarom, ar be.

Krosas vėl pamąstė.

— Vadinasi, ji paguldė dukrą miegoti ir susileido dozę, —
garsiai ištarė, tarsi klausdamas savęs.

Makenzei pasirodė, kad pajuto jo balse abejonės gaidelę, ta-
čiau dėl to niekad negalėjai būti tikras.

— Taigi, — tarstelėjo Sandra.

Po dešimties minučių Makenzė išlydėjo Sandrą iš pastato. Mo-
teris išėjo nudžiugusi, nes Krosas pažadėjo pasidomėti. Sutiko
nesirodyti skyriuje, kol jis pats jai nepaskambins, suradęs kokios
nors informacijos.

Makenzė grįžo į Kroso kabinetą, bet jis jau buvo išėjęs. Dažnai taip elgdavosi, buvo pastebėjusi ji, kai nenorėdavo ko nors aptarinėti ar bandydavo išvengti akistatos. Kartais jam tiesiog reikėdavo daugiau laiko viskam apgalvoti. Tokiu atveju išeidavo iš kabineto ir nusileisdavo užpakaliniais laiptais, tada reikėdavo apeiti visą pastatą, šiuo atveju per lietu, iki savo dviračio. Ji ėmė svarstyti, ar nenubėgus laiptais į apačią ir ten jo neužklopus, bet nusprendė to nedaryti.

Visgi ji nežinojo, kad Krosas stengėsi išvengti ne jos, o savo viršininko detektyvo vyresniojo inspektorius Beno Karsono, kuris, kaip Krosas numanė, tebebuvo pastate, nes eidamas pasiimti dviračio matė jo automobilį aikštelėje. Jis žinojo, kad priimamojo seržantas, nemėgstantis Kroso ir neturintis laiko jo „keistybėms“, bus viršininkui pranešęs, jog moterį, kurią Karsonas liepė išmesti iš priimamojo, detektyvas seržantas Krosas vėl parsivedė atgal. Krosas neturėjo nei laiko, nei kantrybės šį vakarą bereikalingai aiškintis savo viršininkui.

Jo susidomėjimą Flikės mirtimi sužadino akivaizdus perdozavimo proceso logikos trūkumas. Sunku patikėti, kad Flikė, arba panūdusi vėl grįžti prie senų įpročių, arba nusižudyti, prieš tai nebūtų pasirūpinusi savo vaiku. Savo maža dukrele. Jei būtų norėjusi dar sykį panirti į narkotikų sukeltą transą — kas, jo manymu, buvo mažai tikėtina, turint omeny jos pastarojo meto elgesį, — arba nusižudyti, ji tikrai nebūtų to dariusi, kai kitame kambaryje miega dukra. Jam tai atrodė nelogiška. Tačiau dar daugiau klausimų Krosui sukėlė faktas, kad tyrimo metu nė karto nebuvo paminėtas vaikas. Tai liudijo apie kruopštumo trūkumą, o toks požiūris gana dažnai privesdavo prie klaidų. Pagalvos apie tai rytoj ryte. O dabar jam reikėjo kuo greičiau į lovą.

2

— Detektyvas seržantas Krosas, — rodydamas ženklelį pranešė jis, įėjęs į patologijos laboratoriją.

Klerė Hokins pakėlė žvilgsnį, laukdama, kol jis paaiškins, ką čia veikia. Savo sąraše neturėjo nė vienos Kroso bylos.

— Norėjau paklausti, ar sutiktumei padaryti man paslaugą, — tarė Krosas, rūpestingai atkartodamas Otės pasakytus žodžius, kuriais ji liepė pradėti šį pokalbį.

— Ak, nežinojau, kad perėjome prie santykių, kai keičiamasi paslaugomis, — ironiškai atkirto Klerė.

Krosas suglumo.

— Prašyčiau?

— Pamišk, — atsakė ji. — Aš tik pajuokavau. Ko nori?

— Ar galėtum paaiškinti? Tą pajuokavimą?

— Norėjau pasišaipyti iš mūsų santykių pažangos iki bičiulystės, tiksliau, jų nebuvimo, — paaiškino Klerė.

— Nėra jokios bičiulystės, — tarė Krosas.

— Todėl ir juokavau, — atsakė ji.

Jis akimirką apie tai pagalvojo ir nusprendė, kad turės patikėti jos žodžiu.

— Ar galėtum peržiūrėti šią koronerio ataskaitą, ypač toksikologinius rezultatus, ir pranešti man?

Ji pervertė bylą.

— Perdozavimas; greičiausiai atsitiktinis, bet gali būti ir savizudybė. Ko man ieškoti? — paklausė Klerė.

— Jei žinočiau, tavęs neklausčiau.

Jo manymu, toks atsakymas visai logiškas.

— Kokia problema? — pasidomėjo ji.

— Motinai atrodo, kad jos duktė buvo nužudyta. Emocinė reakcija į tokią įvykį nėra neįprasta, bet kai kas čia neatitinka.

— Kas?

— Ji turėjo vaiką. Dvimetę dukterį, kuri buvo kitame kambaryje, kai moteris susileido lemtingą dozę. Ši aplinkybė ir motinos pasakojimas apie pastarojo meto dukters elgesį kelia šiokių tokių abejonių koronerio ataskaita. Manau, kažkas buvo pražiūrėta, ir norėčiau sužinoti kas. Jei taip ir buvo, turėtų matytis šioje ataskaitoje.

Dėl to byla ir užkabino Krosą. Jis negalėdavo pakęsti, kai kas nors būdavo ne taip, kaip turėtų būti, ne savo vietoje. Klerei patiko šis jo bruožas. Jis niekada nesikliaudavo nuojauta, o tik pateiktais įrodymais. Iš patirties žinojo, kad jeigu Krosas suabejoja tokiu, regis, aiškiu dalyku kaip ši koronerio ataskaita, vadinasi, tikrai verta į ją pasigilinti.

— Kas, tavo manymu, nutiko? — pasiteiravo ji.

— Na, tiksliai dar nežinau, bet viliuosi, kad aptiksi kokią nors klaidelę, kuri ir paskatins mus patyrinėti daugiau.

Jis nutilo ir laukiamai stovėjo. Kai patologė pakėlė žvilgsnį, tarė:

— Aš luktelėsiu.

— Ne, geriau nelauk. Pirmiau turiu užbaigti skrodimo ataskaitą ir tik tada pažiūrėsiu.

— Tai kada man sugrįžti? — Krosas pasižiūrėjo į laikrodį.

— Paskambinsiu.

— Kada? — neatlyžo jis.

— Iš karto, kai peržiūrėsiu, — atsakė ji, juokdamasi iš jo atkaklumo.

Krosas suprato, kad nėra prasmės labiau ją skubinti, tad išėjo nei padėkojęs, nei atsisveikinęs.

Klerē nusišypojo. Kuo geriau jį pažino, tuo labiau ėmė mėgti. Galbūt „mėgti“ nebuvo tinkamas žodis, bet jo tiesmukas būdas ir darbo metodai darė įspūdį.

— Iki! — šūktelėjo pavymui, kaip jau buvo įpratusi.

Ne tam, kad prikištų jam mandagumo trūkumą, bet norėdama šiek tiek palinksminti save.

3

Krosas vakar vakare sėkmingai išvengė detektyvo vyresniojo inspektorius Karsono, todėl šiandien žinojo, kad viršininkas ims lipti ant kulnų, kai tik jis įkels koją į Sunkių nusikaltimų skyriaus atviro plano patalpas pakeliui į savo kabinetą. Krosas vienintelis turėjo atskirą kabinetą, bet ne dėl kokios nors viršenybės — nieko panašaus, — tiesiog jis negalėjo dirbti visuotiniame triukšme, kur bendradarbiai skambino, kalbėjosi ar tarškino kompiuterių klavišais. Atvira erdvė būdavo dar triukšmingesnė, kai vykdavo tyrimas, net tokiu apkarpytu biudžetu kaip dabar. Čia sukiodavosi mažiausiai penkiolika žmonių, nuo detektyvų iki kitų policijos pareigūnų. Mokslininkų komanda buvo įkurdinta kitame pastate, bet dažnai užsukdavo į susirinkimus ar prie puodelio kavos aptarti tyrimų rezultatų arba jų stygiaus. Pačiais svarbiausiais tyrimo komandos nariais Krosas laikė biuro vadybininką ir pareigūną, atsakingą už įkalčius. Tačiau jo patirtis su biuro vadybininkais nebuvo vienareikšmė. Pastarieji neatsakė už stalus ir pieštukų drožtukus, kaip galėtų pasirodyti iš pareigų pavadinimo, o buvo tokie patys detektyvai, vadovaujantys nusikaltimo tyrimo kambariui. Jie išduodavo dokumentus ir sekdamo viso tyrimo veiksmų eigą. Šie veiksmai buvo dviem egzemplioriais surašomi į knygą išimamais lapais. Gal kiek ir archajiška, bet neįtikėtina efektyvu. Dokumento kopija įteikiama atsakingam komandos nariui ir knygoje varnele pažymima, kai veiksmas atliekamas arba jau nebeaktualus. Bėda ta, kad Krosas taip pamėgo šią sistemą, jog, nesant biuro vadybininko, pats surašydavo į knygą numatomus veiksmus ir išdalydavo kopijas. Tai neišvengiamai sukeldavo

įtampą. Kartą bandyta problemą išspręsti jį patį paskiriant biuro vadybininku. Krosui pareigos visai patiko, nors daugelį kitų detektyvų gerokai suerzino. Vis dėlto komandai daug praščiau sekėsi tirti bylas, kai Krosas sėdėjo biure ir netaikė savo genialių nusikaltimo aiškinimo metodų praktikoje. Tada jam buvo padaryta išimtis — dar viena ilgėjančiame nuolaidų sąrašė, kaip manė kai kurie kiti detektyvai, — suteikta prieiga prie veiksmy knygos. Ši privilegija sukėlė dar didesnį kai kurių kolegų pasipiktinimą, tačiau Krosas to net nepastebėjo.

Nespėjęs žengti nė kelių žingsnių, Krosas išgirdo gerai pažįstamą atidaromų Karsono durų garsą ir šaukiamą savo vardą. Detektyvas nuėjo iki savo kabineto, atsidarė duris ir palaukė, kol vyresnysis inspektorius atseks įkandin. Netrukus Karsonas dar garsiau subaubė jį šaukdamas. Otė, stebinti juos nuo savo darbo stalo, svarstė, kodėl Karsonas vis dar nepasimokė: juk Džordžas niekad neatsiliepia šaukiamas pakeltu balsu. Jis paprasčiausiai nekreipdavo į tokius žmones dėmesio, šūkavimus laikė nemaloniais ir nereikalingais, nes tai, ką šūkautojas nori pasakyti, netrukus galės pasakyti ramiu balsu, ir tam visai nebūtina jo kelti.

Krosas šią taisyklę taikė ir sau. Niekada nešaukdavo, norėdamas atkreipti kieno nors dėmesį ar prašydamas ką nors padaryti. Jis priešdavo prie jam reikalingo žmogaus ir pasikalbėdavo įprastu balsu. Jo požiūriu, šūkauti jų darbe galima tik retais atvejais, pavyzdžiui, besivejant nusikaltėlių arba bandant per atstumą sutrukdyti kam nors įvykti. Laukdamas, kol Karsonas įeis į kabinetą, Krosas pasidėjo kuprinę, nusiėmė apsauginę dviratininko įrangą ir kaip įprastai viską sudėjo į tam skirtą vietą.

— Gal malonėtum paaiškinti, kodėl vakar pasikvietei į kabinetą Sandra Vilson? — paklausė Karsonas.

— Ji įsitikinusi, kad jos duktė buvo nužudyta, o koronerio išvados neteisingos, — atsakė Krosas.

Pakilusi nuo savo stalo atėjo ir Otė.

— Toji nelaiminga moteris iš sielvarto eina iš proto ir nenori susitaikyti su faktais, — pasakė Karsonas. — Tai tragedija, tačiau ne mūsų reikalas, todėl vakar jai buvo liepta palikti pastatą.

— Nebent ji būtų teisi, — tarė Krosas.

— Ne mūsų užduotis atskleisti nusikaltimą, Džordžai.

Stojo tyla, visiems trims bandant suvokti, ką pasakė Karsonas.

— Turėjau omenyje, kad nieko panašaus nėra. Tai yra, nusikaltimo, — nejaukiai pridūrė.

— Gal ir ne, bet atskleisti nusikaltimus — tikrai mūsų pareiga, — pabrėžė Otė.

— Turiu priežastį manyti, kad toji moteris buvo nužudyta, — pasakė Krosas.

— Gal kiek perdedi? Tai neįprasta netgi tau. Sakai, kad jie visi — bylos tyrėjas, teismo ekspertas ir koroneris — suklydo? — paklausė Karsonas.

— Puikiai apibendrinta mano pozicija, bet faktas tas, kad bylos tyrėjas, rodos, atliko labai nedaug, — atsakė Krosas ir patikslino: — Tyrimo.

— Kas buvo vyriausiasis bylos tyrėjas? — pasiteiravo Karsonas.

— Kembelas, — atsakė Otė.

— Oho, turbūt juokauji? Todėl taip ir elgiesi? — atsiduso Karsonas.

Tiesa ta, kad detektyvas inspektorius Džonis Kembelas nemėgo Kroso — ne dėl jo keistenybių, bet todėl, kad šis turėjo neįprastų gebėjimų aptikti trūkumų Kembelo tyrimuose.

— Nesuprantu klausimo, — pasakė Krosas.

— Na, atleisk, bet manau, kad būtų naudingiau, jei darbo laiką skirtum nusikaltimams, kurie iš tiesų buvo įvykdyti. Pavyzdžiui, upėje rastas kūnas. Geriau gilinkimės į šią žmogžudystę,

užuot rūpinęsi artimųjų netekusiomis ir iš sielvarto pamišusiomis motinomis, — pareiškė Karsonas.

Į darbą atėjusi Makenzė pamatė Karsoną ir Otę Kroso kabinete. Ji prisiartinio pasiklausti — ne todėl, kad buvo landūnė, o tiktai norėdama iš anksto suprasti, ko iš jos gali būti paprašyta. Be to, priėjusi arčiau primins apie save, kad visi žinotų, jog visada gali skirti jai užduočių.

— Džošas Trentas, dvidešimt trejų, savo mirties vakarą girtavo su dviem draugais alinėje mažiau nei už kilometro upe aukštytyn nuo tos vietos, kur buvo rastas jo kūnas, — pasakė Krosas. — Pasak pirmos alinės, „Karaliaus Viljamo Ketvirtojo“, kurioje gėrė, vadovo, jie buvo gerokai įkaušę. Jam teko juos išmesti po to, kai Trentas įsivėlė į muštynes. Štai iš kur kraujosruvos ant veido; jos atsirado trimis valandomis anksčiau, nei vyrukas atsidūrė upėje. Trijulei išėjus iš antros alinės, jis patraukė prie upės kranto nusišlapinti ir įvirto į vandenį. Jo draugai pastebėjo, kad jis pradingo, bet buvo tokie girti, kad nieko blogo nepagalvojo, — pamanė, jog jis paprasčiausiai kur nors nuklydo. Tik kitą rytą išgirdę naujienas suprato, kas nutiko, ir patys kreipėsi į policiją.

Krosas nutilo, norėdamas įsitikinti, kad nieko nepraleido.

— Kaip gali būti toks tikras, kad jis nuėjo nusišlapinti ir kad ten nieko daugiau nebuvo? — paklausė Karsonas.

— Mirusiojo penis kyšojo iš prasegto antuko, — bespalviu balsu atsakė Krosas, o Makenzė vos susitūrėjo nesukikenuši; Otė būtų metusi jai perspėjantį žvilgsnį, bet ir pati vos valdė juoką. — Taip pat paėjau aukštytyn upe ir radau žymes purve, kur jis įsmuko į upę. Trentas vilkėjo platų apsiaustą ir aulinius batus, tai galėjo trukdyti jam plaukti. Nors šios pastangos veikiausiai būtų buvusios bergždžios.

— Kodėl? — susidomėjo Karsonas.

— Nes Džošas Trentas nemokėjo plaukti. Visa tai surašyta mano ataskaitoje, kurios jūs veikiausiai dar neturėjote progos

perskaityti. Tiesą sakant, jei policininkai būtų tinkamai atlikę savo darbą, mums nė nebūtų reikėję įsitraukti.

— O kur toji ataskaita? — paklausė viršininkas.

— Vakar po pietų padėjau jums ant stalo, — įsikišo Mackenzė.

Karsonas nesugalvojo, ką jį tai atsakyti, todėl kai suskambo Kroso telefonas, paragino detektyvą atsiliepti, taip vildamasis atitraukti visų dėmesį nuo jo sarmatos. Skambino patologė Klerė.

— Peržiūrėjau ataskaitą ir man ji atrodo visiškai aiški. Perdozavimas, — pasakė ji.

— kažko nepastebi, — tarė Krosas.

— Na, matau tik tai, kas parašyta, — atsakė ji, šypsodamasi dėl jo tiesmukumo.

— Puiki pastaba. Galiu tai ištaisyti, — pasakė Krosas.

— Kaip? — paklausė ji.

— Atsiųsiu tau Felisitės kūną.

Karsonas pagaliau suprato, kas vyksta.

— Su kuo kalbiesi?

— Su Klere, patologe. Paprašiau, kad peržiūrėtų koronerio ataskaitą.

— Ir kokia jos išvada?

— Nemato nieko įtartino, — atsakė Krosas.

— Ką gi. Klausimas išspręstas. Tragiškas įvykis, su kuriuo motina turi susitaikyti. Palik tai ramybėje.

— Klerė norėtų ištirti kūną, — pareiškė Krosas.

— Aš taip nesakiau! — paprieštaravo Klerė kitame telefono linijos gale, juokdamasi iš vyriškio įžūlumo.

— Jos motina, kaip nujausdama, nesurengė laidotuvių, tad jos kūną dar galime apžiūrėti, — Krosas viltingai pažvelgė į Karsoną. — Bet, aišku, Klerei reikės oficialaus jūsų nurodymo, kad galėtų tuo užsiimti.

Karsonas negalėjo pakęsti tokių situacijų su Krosu. Jei tai būtų kas nors kitas, jis tiesiog lieptų pamiršti ir dirbti savo darbus. Tačiau niekas kitas ir neįstumtų jo į tokią padėtį. Jis nežinojo, kas blogiau: ar iškart atšaukti savo įsakymą Krosui išmesti iš galvos šią bylą ir patirti pažeminimą — reikia pripažinti, labai nežymų, — ar laikytis savo ir liepti nesikišti. Tik bėda ta, kad Krosas niekada nesiliauja, ypač jei jam taip nurodoma. Jis kaip terjeras, taikantis grybštelėti į kulnus, — vos tik įsikimba į kelnių klešnę, užsispyręs nenori jos paleisti, net jei sukstum jį ratais. Skriedamas ore vis tiek laikytųsi nuožmiai sukandęs dantis.

Nors ir nemokėjo bendrauti su žmonėmis, Krosas pasižymėjo neįtikėtinais gebėjimais įkalbėti kitus — pavyzdžiui, Klerę — slapta padaryti tai, ko jis nori. O kai taip nutikdavo, visada pasirodydavo buvęs teisus, ir Karsonas jausdavosi dar labiau pažemintas. Antra vertus, jei byla būdavo sėkmingai išaiškinama ir žinia apie tai pasiekdavo jo viršenybę, Karsonas pasistengdavo visus laurus prisiimti sau.

— Gerai. Daryk, kaip išmanai, bet būtų geriau, jei nesusiimtum, — pareiškė Karsonas.

— Taip, tikiuosi. Ar manote, kad taip būtų geriau jos motinai? Sužinoti, kad jos dukra buvo nužudyta? — paklausė Krosas.

Karsonas nesumojo, ar Krosas pasakė sarkastiškai, nors, aišku, turėjo žinoti, kad ne, todėl tiesiog stebeilijosi į jį.

— Manyčiau, taip, — pasiūlė atsakymą Makenzė.

Stojo tylą. Ji pasijuto kaip vaikas suaugusiųjų kokteilių vakarėlyje, pareiškęs savo nuomonę, kurios niekas nesitikėjo ir nelaukė išgirsti.

— Na, ar nemanote, jog būtų geriau, jei būtų įrodyta motinos tiesa, kad jos duktė nenusižudė, sąmoningai ar ne.

Krosas kiek pamąstė.

— Manau, ji teisi.

Karsonas paskubom išėjo iš kabineto, purtydamas galvą, tarsi susierzinęs, kad yra pasmerktas dirbti su būreliu kvailių.

— Ar tavo skyrius galėtų susitarti dėl Felisitės pervežimo? — Krosas paklausė Klerės, vis dar laukiančios prie telefono.

— Žinoma. Susisieksiu, kai tik ką nors sužinosiu.

— Gal turėjai omeny — „jei“ ką nors sužinosi? — perklausė Krosas.

— Nujaučiu, kad šįkart būsi teisus, — atsakė ji.

— Tai neturi nieko bendra su nuojauta, — atsiliepė jis. — Vaikas kitame kambaryje yra nenuginčijamas ir labai svarbus faktas, — pareiškė jis ir baigė pokalbį.

— Man patinka, kai jis toks, — pasakė Makenzė, jiedviem su Otė grįžtant prie savo stalų.

— Koks? — paklausė Otė.

— Kai jis autistiškai veda kitus iš kantrybės, — atsakė Makenzė; Otė dėbtelėjo į ją. — Mano brolis autistas, pameni? Taigi turiu tam tikrų privilegijų taip kalbėti, — tarė.

Pamačiusi, kad Otė vis tiek nepritaria, pridūrė:

— Supratau. Ateity atsargiau rinksiu žodžius.

— Detektyvas seržantas Krosas, — prisistatė jis, rodydamas Klerei savo ženklelį.

— Palikau tau žinutę *paskambinti* man. Nereikėjo sukarti tokio kelio, — pasakė ji.

Krosas neatsakė, bet ji žinojo, kodėl jis čia. Norėjo pats pamatyti kūną. Dar kartą patikrinti jos darbą. Atsidususi Klerė atsigrėžė į vieną iš padėjėjų ir paprašė:

— Ar galėtum atvežti panelę Vilson?

Kroso manymu, prašymas kuo puikiausiai apibūdino jos poziciją ir mirusiųosius. Apie juos visada kalbėdavo mandagiai. Mirusieji jai — ne vien sustingę kūnai, lavonai, negyvėliai. Jie tebėra žmonės, nors ir mirę, kuriems privalu rodyti tokią pat pagarbą kaip ir gyviesiems.

— Tai ką gali pasakyti apie panelę Vilson? — paklausė jis.

— Mirties priežastis — perdozavimas. Tik viena dūrio žaizdelė per rankos linkį, palikta švirkšto adatos, ir kraujosruva ant kaktos. Kadangi po mirties praėjo nemažai laiko, neįmanoma nustatyti, ar kraujosruva atsirado mirties metu ar anksčiau, — pasakė ji.

— Taigi, ji nėra svarbi?

— Šiame etape nėra nieko nesvarbaus, seržante, — priminė ji.

— Tikra tiesa, — pritarė jis.

Praėjo trys savaitės nuo Kroso prašymo ištirti Flikę. Taip ilgai užtruko todėl, kad ji panoro dar sykį atlikti toksikologinį tyrimą.

— Vis dėlto kai kas keista. Flikė mirė perdozavusi diamorfino, — tarė Klerė.

— Kodėl keista? — susidomėjo Krosas.

— Nes šiuo atveju, turint omenyje mirties vietą ir ankstesnę aukos priklausomybės istoriją, manyčiau, kad turėjo būti heroinas. Heroinas — sintetinė diamorfino forma. Žmonės mano, kad jie niekuo nesiskiria, bet tai netiesa. Heroinas skyla organizme kitaip nei diamorfinas. Jie turi bendrą skilimo produktą, medžiagą, vadinamą 6-monoacetilmorfino. Tačiau gatvėje parduodamas heroinas nebūna grynas. Jame paprastai randama priemaišų — kodeino, noskapino ir papaverino. Čia nebuvo nė vieno iš jų.

— Tai kokios išvados? — paklausė jis.

— Flikė mirė perdozavusi medicininio morfino, o tai kelia daugiau klausimų, į kuriuos iš karto turėjo būti atkreiptas dėmesys. Jei ji norėjo dozės, nors tuo abejoju, arba viską užbaigti, manytum, turėjo vartoti gatvėje pirktą heroiną. Iš kur ji gavo medicininio morfino?

— Ką tiksliai nori pasakyti?

— Prašei paieškoti ko nors krintančio į akis, neįprasto, o tai ir yra neįprasta. Mano nuomone, motina pagrįstai teigia, kad jos dukterė buvo nužudyta. Pripažįstu, klausimų yra daugiau nei atsakymų. Bet čia jau tavo darbas, — pasakė ji.

Krosas susimąstė. Būtent tokie menkučiai faktų neatitiki- mai, kurių kiti dažnai nepaisydavo — kaip nutiko ir šiuo atveju — arba visai pražiūrėdavo, leisdavo jam manyti, jog buvo įvykdytas nusikaltimas.

— Dar vienas dalykas, kurio jie nepadarė, — neištyrė plaukų. Jei pastaraisiais mėnesiais Felisitė būtų vartojusi heroiną, jos plaukuose būtų likę jo pėdsakų. Likučių. Ši moteris buvo švari mažiausiai pusantrų metų, — užbaigė Klerė.

Į kambarį padėjėjas atvežė paklode uždengtą kūną. Krosas apsigrėžė, ketindamas išeiti.

- Nenori pamatyti kūno? — paklausė ji.
- Nebūtina. Radai, ko kiti nepamatė, kaip aš ir tikėjausi, turėdamas omenyje tavo stropumą.
- Taip pasakęs jis išėjo.
- Viso! — šūktelėjo ji pavymui.
- Patologės padėjėjas atsisuko į ją.
- Ar jis ką tik pasakė jums komplimentą? — paklausė.
- Jei ir pasakė, tai pats to nesuprasdamas, — tarė Klerė.

Krosas savo kabinete jau ketino trumpai supažindinti Otę su Klerės atradimais, kai prie durų išdygo Makenzė.

— Jus kviečia į Karsono kabinetą, — pranešė ji.

Jie abu pakilo.

— Tik detektyvą seržantą Krosą, — patikslino Makenzė.

Otė sustojo; norėjo persimesti žvilgsniu su Krosu, bet jis jau buvo išėjęs, spėjo pamatyti tiktai jo nugarą. Nusekusi įkandin, pasižiūrėjo į Karsono kabinetą, kur viršininkas kalbėjosi dar su kažkuo. To plinkančio nuskusto pakaušio nesumaišysį su niekuo. Kembelas.

— Detektyvas inspektorius Kembelas nepatenkintas, kad ėmei iš naujo tirti Vilson bylą, — pasakė Karsonas stovinčiam Krosui.

— Jis nieko iš naujo netiria. Nebuvo jokios bylos. Ir nėra, — iškošė Kembelas.

— Felisitė Vilson mirė, perdozavusi... — prabilo Krosas.

— Mes tai žinome, — nutraukė jį Kembelas.

— Medicininio morfino, ne heroino, — užbaigė Krosas.

Kembelas nutilo, veikiausiai bandydamas suvokti, ką reiškia detektyvo žodžiai.

— Be abejo, šis faktas kelia tam tikrų klausimų, — tęsė Krosas.

— Vadinasi, ji mirė, perdozavusi medicininio morfino. Na ir kas? Ji buvo narkomanė, — pasakė Kembelas.

— Sveikstanti narkomanė... — patikslino Krosas.

Kembelas prunkštelėjo.

— Tik nereikia tų paistalų. Narkomanas visada lieka narkomanu.

— Išties, todėl, manyčiau, juos ir vadina „sveikstančiais narkomanais“. Flikė Vilson buvo švari, būtumėt tai žinoję, jei būtumėt ištyrę plaukus, bet to nebuvo padaryta, nes labai skubėjote nurašyti šią mirtį kaip savižudybę arba atsitiktinį perdozavimą.

Kembelas bandė įsiterpti, bet Krosas kalbėjo toliau, tik mažumėlę garsiau ir šiek tiek griežtesniu tonu:

— Jei būtumėt atlikę savo darbą kruopščiau — ne, leiskit perfrazuoti, — *deramai*, būtumėt ištyrę plaukus, nes, kaip patys žinot, kai kurie narkotikai išlieka plaukuose ir nurodo tikslų laiką, kada jie buvo vartoti. Felisitė nevartojo mažiausiai pusantrų metų. Jos plaukuose nebuvo jokių narkotikų liekanų. Ir tai būtumėt žinoję, jei būtumėt paklaūsę jos motinos ir tyrę toliau.

— Mano nuomone, nebuvo ko tirti, ir vis dar nėra. Ji nusižudė, tai tragiška nelaimė arba tragiška savižudybė, — pareiškė Kembelas.

— Taip manot net ir po to, ką pasakiau? — paklausė Krosas.

— Ypač po to, ką pasakei, — atrėžė Kembelas.

Krosas kiek pamąstė, svarstydamas, kad gal ne taip išgirdo. O supratęs, kad išgirdo teisingai, pakėlė akis.

— Tikrai? Tai gal galėtumėt paaiškinti, nes aš nesuprantu, — jis pasisuko į Karsoną. — Jūs suprantate, kodėl jis daro tą pačią išvadą, net ir sužinojęs apie naujus įrodymus, tiksliau, senus įrodymus, kurių jis neieškojo?

— Turėtum atsargiau rinktis toną, seržante, — perspėjo Kembelas.

— Puikiai žinau, kad jūsų rangas aukštesnis, detektyve inspektoriumi Kembelai, bet tai nereikia, kad atliekat savo darbą geriau už mane. Tiesą sakant, kadangi jau buvome daugybę kartų susikirtę ir beveik visada dėl jūsų gebėjimų trūkumo, galima pamanyti, kad yra atvirkščiai.

Karsonas vos nesusijuokė, bet laiku susiprato, kad jam, kaip vyresniam pareigūnui, taip nederėtų.

— Taigi sakai, kad Felisité Vilson buvo nužudyta? — paklausė jis.

— Nesakau, — atsiliepė Krosas.

— Tai kodėl keli triukšmą? — paklausė Kembelas.

— Sakau, kad mažų mažiausia įtartina ir suteikia pagrindą tolesniam tyrimui. Neturime tokios informacijos, bent šiuo metu, kad galėtume kategoriškai teigti, jog ji buvo nužudyta ar kad į tai įsivėlęs kitas asmuo, — pasakė Krosas. — Tokią išvadą būtume padarę prieš keletą savaitių, jei detektyvas inspektorius Kembelas nebūtų kaip paprastai skubėjęs viską užbaigti, deramai neištyręs priešais jį esančių įkalčių.

— Viskas, man jau užteks, — pareiškė Kembelas. — Neketinu čia sėdėti ir klausytis šitų paistalų. Tu jam per daug leidi. Pateiksiu oficialų skundą.

— Kokių pagrindu, Džoni? — pasidomėjo Karsonas.

— Pagarbos trūkumas, visiškas pavaldumo sekos nepaisymas ir asmeninis kerštas, — pasakė Kembelas.

— Kerštas reiškia, kad norima atsiteisti už kokią nors skriaudą. Man smalsu, ką jūs padarėte, kad norėčiau jums keršyti, detektyve inspektoriau Kembelai? — paklausė Krosas.

— Gal prašaisi antausio? — atkirto Kembelas.

— Manau, grasindamas kitam pareigūnui pažeidžiate etikos kodeksą. Nesu tikras, bet jei įrašytumėt tai į skundą, manau, kas nors paaiškintų išsamiau, — pasakė Krosas, dėl visa ko per žingsnį atsitraukęs nuo Kembelo.

Šis pasižiūrėjo į Karsoną.

— Džordžai, pakaks, ačiū, — tarė Karsonas. — Džoni, turi visišką teisę pateikti skundą. Gali eiti tiesiai į Žmogiškųjų išteklių skyrių. Vis dėlto siūlyčiau truputėlį pagalvoti, o kai nusiraminsi, pats nuspręsk, ar tai geriausias veiksmų planas.

— Na, dabar būtų beprasmiška rašyti skundą savo viršinin-
kui, ar ne? — tarė Kembelas.

— Ir ką tai turėtų reikšti? — paklausė Karsonas.

— Sugaišau čia ir taip per daug laiko. Paliksiu tave su tavo numylėtiniu, — pareiškė Kembelas ir apsigrėžė ant kulno išėiti, o tuo metu prie durų pasirodė Otė.

— Atėjo Sandra Vilson, — pranešė ji.

— Gerai, — tarė Krosas. — Galbūt detektyvas inspektorius Kembelas pasinaudos proga jos atsiprašyti. Žinau, kad šiuo metu policijos pajėgos skiria didžiulį dėmesį santykiams su visuomene.

Kembelas akimirka stabtelėjo, tada patraukė savo keliu. Karsonas su Ote šyptelėjo.

— Detektyvas inspektorius Kembelas ketina paduoti dėl manęs skundą, — pasakė Krosas, jiedviem su Ote einant į savanoriškos pagalbos kambarį.

— Stebiuosi, kad taip ilgai užtruko, — atsakė ji.

— Manai, padariau ką nors ne taip? Jo skundas būtų pagrįstas?

— O, ne, taip nemanau. Jei jis būtų bent perpus toks geras detektyvas, kokių save laiko, tau nereikėtų nuolat badyti pirštu į jo darbo trūkumus.

— O varge, — tarstelėjo Krosas.

— Nesijaudinčiau dėl jo, — ramindama Krosą, ištarė Otė.

— Ir nesijaudinu. Tik dabar pamaniau apie visus kitus skyriaus pareigūnus, į kurių trūkumus esu atkreipęs kitų dėmesį, sąmoningai ir ne. Ar ir jie gali skųstis?

— Galbūt. Netgi galėtų pateikti bendrą ieškinį. Būtų daugybė skundų viename, — tarė ji.

Krosas susiraukė.

— Manau, tu juokauji, bet jei ir ne, manęs tai nė kiek ne-
guodžia.

Otė nusijuokė. Lygiai prieš metus tapo jo partnere, ir nors
prireikė šiek tiek laiko, kol prie jo priprato, ji gerbė ir suprato
Krosą. Būdama vieniša dviejų dukterų mama, Otė dažnai taikė
savo buitinę patirtį, bendraudama su šiuo ypatingu darbo partne-
riu. Suprato, kad jeigu suteiks jam daugiau veiksmų laisvės, kaip
dažnai būdavo ir namie, jiedu sutars labai gerai. Ji daugeliu atžvil-
gių tapo Kroso gynėja skyriuje. Savotiška jo vertėja. Draugams
prisipažino, kad gal ir nebūtų tokia supratinga, jei jis nebūtų toks
erzinamai talentingas faras. Jo tirtose bylose — didžiausias nu-
teistųjų skaičius. Labai didelis skaičius. Vis dėlto būdavo ir tokių
akimirčių, kai ji su malonumu būtų nustūmusi jį nuo Kliftono
kabamojo tilto.

Sandra Vilson atrodė daug geriau nei pastarąjį kartą, kai Krosas ją matė. Ne tik todėl, kad šįkart nebuvo permirkusi lietuje ir buvo dailiai apsirengusi. Detektyvas jautė, kad ji gerokai ramesnė. Svarstė, ar dėl to, kad jis rimtai įsiklausė į jos žodžius, moters įtampa šiek tiek atslūgo. Gražiai suškuotais šviesiais plaukais, elegantiškais aukštais skruostikauliais ir tamsiomis, skvarbiomis akimis ji priminė jam škotų aktorę Elizabetę Selars. Akivaizdu, kad jaunystėje buvo gražuolė, ko gero, būtų ir pati puikiai atrodžiusi šeštojo dešimtmečio filmų plakatuose. Makenzė, paruošusi jai puodelį arbatos, aptarinėjo džiaugsmus ir sunkumus auginant dvi metę mergaitę, kai pačiai globėjai gerokai per šešiasdešimt.

— Ponia Vilson, mes dar sykį peržiūrėjome skrodimo ir koronerio ataskaitas, — prabilo Krosas. — Atlikome daugiau tyrimų, kuriems prireikė keleto savaitių, o dabar pakvietėme jus, norėdami supažindinti su rezultatais.

— Ji buvo nužudyta? — skubiai paklausė Sandra.

— Negalime kategoriškai tvirtinti, — atsakė Krosas ir pastebėjo, kaip iš nusivylimo smuktelėjo jos pečiai. — Bet kai kas paaiškėjo, todėl manau, kad užtenka pagrindo būtų tirti toliau. Jūsų duktė Felisitė mirė perdozavusi diamorfino, o ne heroino.

Moters tuščias žvilgsnis bylojo, kad ji nesupranta skirtumo. Jos duktė mirė nuo perdozavimo, argi tai nauja informacija?

— Diamorfinas yra receptinis medikamentinis opioidas. Heroinas gaminamas iš diamorfino ir kartais taip vadinamas, bet iš tiesų tai nėra tas pats, — paaiškino jis.

— Atleiskit, nelabai suprantu, — pasakė Sandra.

Krosas pažvelgė į Otę, laukdamas pagalbos, kaip buvo įprastę, kai žmonės jo nesuprasdavo.

— Norime pasakyti, Sandra, kad jūsų nuojauta, jog Flikės mirtis įtartina, atrodo teisinga, ir norėtume labiau pasigilinti, — paaiškino Otė.

— Ak, supratau. Taip, žinoma. Labai džiaugiuosi — tiksliau, man palengvėjo. Maniau, kad einu iš proto ir kad draugai teisūs sakydami, jog paprasčiausiai negaliu susitaikyti su Flikės mirtimi. Ar tai siaubinga? Jausti palengvėjimą? — paklausė ji.

— Jums labai sudėtingas laikotarpis. Visiškai normalu taip jaustis, — atsakė Otė.

— Jūs tik stengiatės dėl savo dukters, — pridūrė Makenzė.

Krosas matė, kad Sandra išsyk pasijuto geriau. Pastaruoju metu dažnai tą pastebėdavo, kai Makenzė būdavo šalia. Atrodė, ji gebėjo pasakyti, ką žmonėms reikėdavo tuo metu išgirsti; pats tokių įgūdžių nebuvo išsiugdęs.

— Taigi, nors dar negalime tvirtinti, kad Felisitė buvo nužudyta, vis tiek aiškinsimės toliau, tarsi tirtume žmogžudystę, — pasakė jis ir pasižiūrėjo į Otę.

Ji jau žinojo, ką reiškia šis žvilgsnis. Krosas nusprendė, jog geriau šią pradinę apklausą atlikti jai. Detektyvo manymu, jai pavyktų ištraukti iš Sandros daugiau nei jam. Krosas tik klausysis ir užsirašinės pastabas. Dažnai taip darydavo, kai Otė apklausdavo liudininką, tik, skirtingai nei kiti pareigūnai, vietoj mažos knygelės jis naudojo didelę užrašų knygą. Džordžo pastabos kartais pavirsdavo diagramomis, su rodyklėmis ir langeliais, netgi skirtingų spalvų. Otė spėliodavo, ar čia iliustruotas pavyzdys, kaip veikė jo smegenys.

— Taigi Deizei dveji ir dabar jūs — jos globėja. Kas mergaitės tėvas? — pradėjo apklausą Otė.

— Flikės vaikinas, na, dabar jau buvęs, tiksliau, jau visai ne... — Sandra užsikirto.

— Vadinasi, santykiai buvo permainingi? — paklausė Otė.

— Prieš jos mirtį visai nesusitikdavo, — atsakė Sandra.

— Kuo jis buvo vardu? Tai yra, koks jo vardas? — pasitaisė Otė.

— Saimonas. Saimonas Astonas.

— Kaip jie susipažino? — pasiteiravo Otė.

— Keliudami. Prieš kelerius metus. Tada ir įjunko į narkotikus. Tai tapo nesuvaldoma problema. Pirmą kartą drauge gydėsi reabilitacijos klinikoje ir drauge vėl atkrito. Atrodė, lyg nuosmukis būtų dvigubai stipresnis, jiems būnant kartu, jei suprانتat, ką noriu pasakyti. Darė vienas kitam blogą įtaką. Tiesa ta, kad nė nežinau, kuris buvo blogesnis. Kurį reikėjo kaltinti. Galėjo būti ir Flikė, tikrai nežinau.

— O kur jis dabar? — paklausė Otė.

— Vėl reabilitacijos klinikoje.

— Labai gaila. Vadinasi, jis tebevartojo, kai ji jau buvo švari? Ar todėl ir išsiskyrė? — toliau klausinėjo Otė.

— Jam buvo sunku. Flikė tapo visiška blaivininke. Jokio alkoholio, jokių narkotikų. Kurį laiką buvo atsisakiusi net kofeino. O jis vis atkrisdavo. Flikė pasakė, kad nenori, jog jis būtų šalia jos ar jų vaiko, kol vartoja. Dar ir pardavinėjo. Nedideliais kiekiais, bet reikėjo pinigų savo priklausomybei. Norėdavo duoti pinigų ir dukrai, bet Flikė atsisakė imti. Sakė, kad jie nešvarūs. Dėl Deizės ji atsisakė visų svaigalų ir neketino vėl rizikuoti.

— Ar ji pasikeitė, tapusi motina? — paklausė Otė.

— Taip, bet buvo ne taip, kaip galvojat. Deizė gimė priklausoma. Labai sirgo. Flikė buvo siaubingai priblokšta, kai ją pamatė. Beveik iki pat nėštumo pabaigos nežinojau, kad Flikė laukiasi.

— Kodėl? — pasidomėjo Otė.

— Man jau buvo gana. Visiškai išseko kantrybė. Siaubinga, tiesa? — tarė Sandra.

— Man regis, tai suprantama, — atsakė Otė.

— Tiek melo ir pažadų. Ji vogdavo iš manęs. Buvo klai-ku. Galiausiai visai nebepažinau savo dukters. Neišmečiau jos iš namų, nors buvau arti to. Ji pati išėjo, o aš jos neieškojau. Galiausiai ji susisieikė su manimi. Pasakė, kad jai reikia mamos. Jie gyveno baisiam varge. Negalėjau patikėti, kai pamačiau, be to, ji laukėsi ir jau turėjo netrukus gimdyti.

— Ar tada dar vartojo?

— Taip. Bet supratau, kad ji pasikeitė. Ją iškart paguldė į ligoninę. Atjunkė nuo narkotikų. Tačiau Deizė... Ar kada matėte kūdikį su heroino abstinencijos požymiais? Tai vadinama naujagimių abstinencijos sindromu. Ji kamavosi ilgiau nei savaitę. Mačiau iš Flikės akių, kad su narkotikais baigta. Ne kitaip. Ji negalėjo patikėti, ką padarė savo nekaltam kūdikiui. Deizė taip smarkiai negalavo, kad būdavo sunku žiūrėti.

— Ar jūsų dukters mirties metu Saimonas buvo reabilitacijos klinikoje? — paklausė Krosas.

— Ne. Mes jį nuvežėme į kliniką likus mėnesiui iki dukters mirties. Flikė važiavo kartu. Norėjo parodyti jam Deizę, kad supras-
tų, ko rizikuoja netekti. Jis labai norėjo būti šeimos dalimi. Tikėjau juo. Bet ji neleido jam sukiotis šalia ir dėl savęs, ir dėl kūdikio. Flikė žinojo, kad jos blaivybė labai trapi, — Sandra iškart pakėlė akis gailėdamasi, kad šitaip pasakė. — Neturėjau omeny, kad ji baiminosi galimo atkryčio. Tiesiog taip yra. Labai trapu. Kaip jie sako, gyveni nuo vienos dienos iki kitos.

— Ar ji lankydavosi kokioje nors paramos grupėje — AA ar NA? — paklausė Otė.

Sandra papurtė galvą.

— Ne. Sakė, kad jai jos netinka. Visos jų kalbos apie „aukštesnę jėgą“. Flikei nepatiko. Tačiau lankė psichoterapiją ir kelis sykius buvo reabilitacijos klinikoje. Vadino save „profesionale paciente“, — tai prisiminusi Sandra nusišypsojo.

— Kas tąkart nutiko Saimonui reabilitacijoje? — paklausė Otė.

— Jis išėjo po penkių dienų, pareiškęs, kad šįkart jam pavyks pačiam. Aišku, nepavyko. Todėl ji nutraukė santykius. Visam laikui. Nenorėjo suteikti jam netikros vilties ar ką nors apgaulingai žadėti, kaip pati sakė. Trise jie niekada negyvens, — tyliai ištare Sandra.

— Kaip jis į tai sureagavo? — pasiteiravo Otė.

— Buvo priblokštas, pyko, elgėsi kaip pamišęs. Galiausiai teismo sprendimu jam buvo uždrausta prie mūsų artintis. Flikės nereikėjo ilgai įkalbinėti kreiptis į teismą. Jis bombardavo ją šimtais žinučių per dieną, dauguma jų buvo nesuprantamos. Miegodavo parduotuvės tarpduryje priešais butą. Buvo šiurpu.

— Ar jis matėsi su ja po kardomosios priemonės pritaikymo? — paklausė Otė.

— Kiek žinau, ne.

— Kada grįžo į reabilitacijos kliniką? — paklausė Krosas.

— Kelios dienos po jos mirties. Maldavo manęs, kad nuvežčiau. Netgi prašė, kad pabandyčiau sutvarkyti taip, jog jo neišleistų iš ligoninės, pritaikę Psichikos sveikatos įstatymą. Vargšas vaikiną. Paskambinau jo tėvams. Kaip ir aš, jie nebendravo su savo vaiku. Net nežinojo apie Deizę — o jai jau dveji! Buvo sukrėsti, kai papasakojau apie Flikę. Iš karto atvažiavo. Manau, jie tikriausiai džiaugėsi, kad taip nenuitiko jų sūnui.

Sandra nutilo, tada pažvelgė į juos taip, tarsi paskutiniai pačios žodžiai būtų išmušę jai pagrindą iš po kojų.

— Ar galime padaryti pertraukėlę? — tyliai paklausė, sakytum nenorėdama niekam pridaryti rūpesčių.

— Be abejo, — sutiko Otė. — Alisa, gal galėtum paruošti Sandrai dar vieną puodelį arbatos?

— Žinoma, — atsiliepė Makenzė.

— Pyrago, — tarė Krosas.

— Norite pyrago? — perklausė Makenzė.

— Aišku, ne sau. Poniai Vilson. Saldaus pyrago. Truputis cukraus jai bus į naudą. Paklauskit detektyvo vyresniojo inspektoriaus Karsono, jis visada savo kabinete turi pasislėpęs pyrago.

— Gerai, — tarė Makenzė, šypsodamasi dėl šios netikėtos naujienos.

— Ponia Vilson, gal nufotografavote Flikę? — pasiteiravo Krosas.

— Ką turit omeny? — nesuprato Sandra.

Otė pasibaisėjo. Juk jis neklausė...

— Po mirties. Ten, kur tai nutiko. Jos bute, — ramiai pareiškė Džordžas.

Otė pristigo žodžių. Kaip, po galais, jam galėjo kilti mintis, kad sielvartaujanti motina taip elgtųsi, kaip jis gali šito klausti? Nejučia pagalvojo apie Karlą ir Debę, savo dukras, ir staiga sumojo, kad nenutuokia, kaip pati būtų pasiėlgusi Sandros vietoje, tad negalėjo kaltinti Kroso.

— Ak, džiaugiuosi, kad paklausėte, — tarė Sandra, traukdama telefoną. — Jaučiausi kaip pamišėlė, ir kiti keistai į mane žiūrėjo, bet mačiau, kad ten buvęs detektyvas jau apsisprendė.

— Detektyvas inspektorius Kembelas? — paklausė Krosas.

— Taip, jis. Todėl norėjau viską užfiksuoti, jei kas nors vėliau sugalvotų dar sykį peržiūrėti. Bijau, kad kiek persistengčiau. Padariau per penkiasdešimt nuotraukų.

Ji padavė Krosui telefoną.

Vėliau, kai jie grįžo į jo kabinetą, Otė paklausė:

— Kodėl tau kilo mintis, kad motina, tokiomis tragiškomis aplinkybėmis netekusi dukters, nufotografuos nelaimės vietą?

— Tai logiška. Moters manymu, policija išsyk padarė neteisingas išvadas, o motinos neapleido nuojauta, kad viskas yra ne taip, kaip atrodo. Taigi logiška pačiai viską nufotografuoti, kad būtų galima patyrinti vėliau, nes ji neketino pasiduoti, — pasakė Krosas, kai nuotraukos atsirado jo kompiuterio ekrane.

Jų tikrai buvo dešimtys. Kambarys, kūnas, švirkštas iš arti Flikės rankoje. Iš arti nufotografuoti daiktai ant stalo šalia fotelio, kuriame ji sėdėjo. Viskas užfiksuota nepaprastai smulkmeniškai. Tokie dalykai iškart pakeldavo Krosui ūpą.

— Žiūrėk tu man! — ištarė Otė. — Galėtų padaryti teismo ekspertės karjerą.

— Ne, ji jau per sena, — kuo rimčiausiai atsakė Krosas.